

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetés nem fogadható.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénlemez 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Nyilttéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt i-
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap
1873 második félévi folyamára.

A „KELET”

t. előfizetőit tisztelettel fölkérjük,
hogy becses megrendeléseiket az 1873-
dik év második felére mielőbb
megtenni sziveskedjenek, ne hogy a
lap küldésében fönakadás történjék.A lap programja, beosztása, mun-
katársai ép úgy a régiek maradnak,
mint előfizetési áral, melyek:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.Az előfizetési pénzek, legelőszörben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedébe küldendők.Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
isztelepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Budapest, jun. 25.

(M. A.) Magyarország belügyeinek jelen-
legi vezetője, gróf Szapáry Gyula, mint biztos
forrásból értesültünk, a folyó év nyarának
folytán egy hivatalos körutat szándékozik ten-
ni az erdélyi hazarészben.Utjának főcélja: közvetlen tapasztalás
ból, személyesen és a hely színén megismer-
kedni a Királyhágón tuli Magyarország speci-
alis viszonyával, sajátos érdekeivel; a hely
színén szerezni tájékozást különösen azon irány-

„KELET” TÁRCZÁJA.

Az álom élet.

(Folytatás.)

(V—y.) Hannibálnak egy különös álma volt, mely
valóban be is teljesült. Álmában egy Jupitertől kül-
dött rendkívüli nagy és szép hírnököt látott, ki
Olaszországban való betörésénél folytonosan előtte ha-
ladott. Parancsára követte lépteit, de a nélkül, hogy
visszapillantott volna. Így haladtak egy jó darabig,
de Hannibál nem volt képes szíve sugallatának el-
lenállani. Kíváncsi volt megtudni, hogy mi lehet az,
mit meglátott a hírnök titalmából nem volt szabad
és visszanézett. Egy irtózatossá kigyórá esett tekin-
tete, mely maga előtt mindent összezúzva, előre tört.
A kigyó után iszonyu vilámlás és dörgés közt jég
hullott, oly mennyiségben, hogy a nap is elsöté-
tedett.Borzalommal kérdezte Hannibál ifjútól, hogy
mit ábrázol ezen borzasztó jelenet? „Látod Olaszor-
szág pusztulását,” válaszolá a kalauz, „de hallgass és
bizzál mindent a néma sorsra.”Simonides a költő kiszállott egy parton,
hol egy temetetlen hullát talált, melyet, mivel a
többiek segíteni hajlandók nem voltak, maga temet-
tett el.Álmában megjelenvén neki a hulla, megköszön-
te szép tettét, egyúttal figyelmeztetve őt, hogy más-
nap ne szállana hajóra. A költő ugy cselekedett,
mint ezt neki a hulla tanácsolta, dacára annak,
hogy nagyon sürgős teendői voltak a városban. Más-
nap látta, hogy a hajó, melyen utazni akart, össze-
zúzva a parton hever. Az utazók egy nagy vihar
következtében mindnyájan elveszték. A költő öröm-
ben álmát megénekelte és megörökítette.A kárhágói hadvezér Hamilcár, Syracuse ost-
roma alkalmával egy hangot velt álmában hallani,elvek és szempontok felől, melyeket a Ki-
rályföld küszöbén álló rendezésénél szük-
ségképen figyelembe kell venni hazánk bel-
ügyi kormányzatának.Lehetetlen őszinte örömmel nem üdvö-
zölnünk Szapáry belügyminister urnak ezen
elhatározását. Az alkotmány visszaállítása óta
a negyedik kormányfőül már hazánk bel-
ügyi székében, s még eddig egy sem vette
magának a fáradságot, hogy Erdélyt is sze-
rencséltesse magas látogatásával. S habár alig
tagadhatná valaki azt, hogy az ujjaalakítás el-
ső éve alatt épen a belügyi tárczára arány-
talanul nagy mértékben nehezedett a halasz-
tást nem tűrő teendőknek halmaz, ennek da-
czára bizonyos az is, hogy a legközelebbi mult
évek belügyi kormányzata nem részesíté az
erdélyi ügyeket a figyelembe vételnek a hely-
zet és teendők indokolta fokában s a körül-
mény, hogy eddig még egy belügyminister
sem lépte át az erdélyi hazarész határait, igen
jellemző kifejezése és bizonyítéka gyanánt te-
kinthető azon — hogy szelid kifejezéssel él-
jünk — elhanyagolásnak, melyet a belügyi kor-
mányzat eddigi vezetői részéről az erdélyi ha-
zarész sajnosan volt kénytelen tapasztalni.Szapáry belügyminister tervezett erdélyi
utjában annak látjuk örvendetes jelét, hogy
a belügyi kormányzat e tekintetben a jövőre
más irányt szándékozik követni, s több figyel-
met fordítand ezután Erdély bajainak orvos-
lására.— Országgyűlés. Budapest, junius 25. A
képv. ház mai ülésének legnagyobb része félig üres
padok előtt folyt le. A ház, több interpelláció meg-
hallgatása után, a közlekedésügyi költségvetés még
hátramaradt részét fejezte be: s ezután hozzáfo-
gott a közoktatási s cultusz-budgethez, melynél az
általános tárgyalás széles mederben indult meg.Tiszta miniszternek ma ismét nem volt szeren-
csés napja s több ügyben, így különösen a Vág-sza-
bályozása kérdésében (mely ügy keresztültelére a
jobboldali felföldi és baloldali képviselők között a
coalitio létesült,) leszavaztatott. Trefort minisztert s
közoktatási s cultus-politikáját a baloldaltól erősen
megtámadák. A támadók sorát Szathmáry Károly
nyitá meg, fölemlítvén a bécsi kiállítás s a minisz-
ter esztorgomi ismert toasztját; az urnapi processiótmely értékre adá, hogy a következő napon a vá-
rosban fog ebédelni.A hadvezér bizva a jóslatba, örömteljesen,
még egyszer rohamra lelkesítette hadait. A kárhágó-
iak és siciliiaiak között azonban egyenlenség tá-
madott, melyet a Syracusaiak felhasználva, várta-
nul kirobantak, az egész tábort zsákmányul elvették
és magát a hadvezért is, lánczra fűzve, városba
hurcolták. Hamilcár e szerint nem az álom, hanem
a remény csalta meg: ő ugyanis a városba ebédel,
de nem mint győző, miként ezt ő gondolta.Két árcádiai barát Megarába indulván, utköz-
ben véletlenül összatálalkoztak. Megérkezve Mega-
rába az egyik barátjához, a másik pedig a vendég-
lőbe szállott.Az első azt álmodta, mintha barátja segély-
kiáltását hallaná, kinek a vendégüljáró élete ellen tör-
s ha sietnie még talán megmenthetné. Felébredt, fel-
akart szólni, és barátjának segítségére menni, de a
gondolatra, hogy az pusztá egy nyugtalanító álom, sem-
mi több, ismét alvársra hajta fejét; de alig szunyadt el,
midőn újra barátja kópét látja, ki vérben heverve szem-
rehányást tesz neki, és arra kéri, hogy bosznlná meg
legalább halálát, ha igen nagy áldozatnak tartotta
életét megmenteni. Hallá továbbá haldokló barátját
panaszolni, hogy hulláját egy szemét szekéren épen
most akarják a városba kivinni.Erre felszökött és félig felöltözve a város ka-
puja felé sietett, hol mindent ép úgy talált, mikép
ezt álmában látta. A fogadó elfogatott és a tör-
vény büntető kezébe adatott.Plátó beszél Socratesről, hogy ez, Criton ba-
rátjának, ki ötöt börtönében felkereste, halálát meg-
jósolta volt. Aggódva kérdezte Criton, hogy honnan
sejti ezt? vagy talán az istennő mondotta ezt neki?Nem bizony, barátom, felelé a bölos, ha nem egy
szép nő, ki álmomban megjelent, nevemen szólítva,
következőt mondott: „Tertia te Pythiae tempestas-
laeta locabit” (3 nap múlva szerencsésen Thessaliá-
ba érkezel).és a középületek tárgyában megígért enquetet. Schwarz
Gyula azt rosalta, hogy a közoktatás tárgyában még
mindig a helytartó-tanács idejéből származó elégté-
len rendeletek járnak. Fabricius a szászok panaszait
sorolta elő s ezek között azt is, hogy a szász földön
a magyar kormány csak magyar iskolákat segít. Irá-
nyi Dániel a vallásszabadságról szóló törvényjavas-
lat benyújtását sürgeté és szintén több megjegyzést
tett a miniszter esztorgomi toasztjára. Trefort mind-
ezen kifogásokra rövidben válaszolt; Szathmáry-
nak indignatióval, a mint azt a támadás jellege in-
dokolni látszott; Irányinak simán, elismerve felszó-
lalása művelt modorát. Az összes szónokok különben
azt hangoztatták, hogy majd szombatra jó meg a
számadás napja s ezt a miniszter is elfogadta, ez al-
kalomra igérvén cultusz politikája némely részletének
kifejtését.— A jogügyi szakbizottság 24-én tartott
ülésében a magánjogi kérdéseket tárgyalta.Tóth Lőrinc: Egészben véve Szilágyi De-
zso nézeteihez csatlakozik s a különböző nézetek kö-
rül felmerült véleleteket szeretné kiegyenlíteni.
Azokhoz járul, kik a codificatioval nem kizárólag
az osztrák p. tk., hanem a tudomány újabb vívmá-
nyait képviselő codexet is figyelembe kívánják vé-
tetni, megtartva egyébiránt az o. p. tk.-ból mind-
azt, a mi hasznosnak mutatkozik. Ily értelemben
inkább csak szavak választanak el egymástól, mert
a revisioval összekötött receptio igen közel áll a co-
dificatiohoz. Az o. p. tk. mélyreható revisiójának
szüksége torog fenn s aligba sokkal hamarabb ki-
vihető lesz az önálló kodificatióval. Magyarország
már 1843-ban megmutatta, hogy képes a codifica-
tióra. S e codificatióval nem szabad mellőznünk a
törvényeinkben nyilatkozó nemzeti geniust sem. He-
lyesselné a részenkénti előterjesztést is, első sorban
a leginkább szükséges kötelmi jogot. Nézete szerint
öntudatos, erős vezetés mellett ez nem venne tulsá-
gos időt igénybe.Toszt Gyula: A részenkénti előterjesz-
tést csaknem lehetetlennek tartja. A jogesetek elbi-
rálásánál nálunk máris három törvény alkalmaztat-
tik s egyes új részek életbeléptetése csak növelné a
zavart. Hazánk jelenlegi abnormis helyzetét türhe-
tetlennek tartván, a fősúlyt arra fekteti, hogy man-
nél előbb a nemzet igényeinek megfelelő törvény-
könyvünk legyen. Pártolja Fábrj indítványát.Babos: a készitendő törvénykönyv tökélyét
leginkább biztosító módnak tartja, ha nem kötjükPházis, a híres arab orvos, azt mondja, hogy
egy ember álmában házából 10 koporsót látott ki-
vinni. Lakóinak száma épen kilenczet tett. Mind a
kilenczet nemokára elragadta a járványos dögvész,
az álmódó már azt hitte, hogy a sor most rajta van.
Egy nap kora reggel kimegy udvarára, hol az udvar
közepén csodájára egy ember-hullát lát, ki rossz
szándékból, házán keresztül mászva, akart jóságába
belöpdözni, azonban oly szerencsétlenül esett le a fe-
délről, hogy azonnal halva maradt.Ezzel tehát betelt az álmodott végzetes szám
a szerencsétlen arab házában.Egy florenci fiatal azt álmodta egyszer
hogy őt, a templom előcsarnokában felállított tátozt
száju kőoroszlán halálosan megsebesítette. Másnap
templomba meave, épen egy ünnepnapon, elbeszélte
barátjainak álmát, kik az egészen jót nevettek. A
templomhoz érve, fenyegetőzve oda dugta kezét
az oroslán szájába, következők szavak közt: „Hadd
lássam, képes vagy-e te dühös oroslán engem meg-
sebesíteni?”Alig mondá ki az utolsó szót, midőn halál-
sáppadtan összerogyott. Egy skorpió, mely az orosz-
lán szájüregeben meghúzódva tartózkodott, megmar-
ta kezét, és mig segély érkezett volna, meghalt a
fiatal ember.Nyssenius, a híres wittembergi tanár elbe-
szélte Melánchton barátjának azon álmát, melyet de-
li nyugvásközben látott. Barátjával tengerre szállva
hajóját a hullámsírba látta merülni.Melánchton mosolygott aggódó barátján, és az-
zal biztatta „Traume sind Schäume.” Nem is gya-
nitva azt, hogy még ugyanazon napon kelljen az el-
leukozórról meggyőződnie. A csónak, melyen Nys-
senius estefelé az Eibén át akart menni, egy czo-
lópbe ütközve, felborult s a híres tanár a csónak
alá kerülve, a hullámokba veszett. Hulláját 3 nap
múlva a parton találták.magunkat egy létező codexhez sem. Legfontosb kér-
désnek azonban azt tartja, hogy mi történjék az al-
kotandó törvények elkészültéig. Meggondolva a tör-
vényalkotás nehézségeit, nincs azon véleményben,
hogy egy codex rövid idő alatt elkészülhetne. A
mostani provisoriumot addig is fentartani minden
javítás nélkül nem lehet.Már az maga alig képzelhető abnormis hely-
zet egy alkotmányos államban, hogy e provisorium
nülkülözi a törvényhozás szentesítését. A bajon rö-
gton kell segíteni s ez csak ugy lehetséges, ha meg-
tartva ideiglenesen a magyar jog helyeseknek mu-
tatkozó szabványait, behozzuk a mennyiben szükség-
es az o. p. tk. egyes szabványait is s kiegyenlít-
jük a kirívó ellentéteket, melyek az ország külön-
böző részeinek jogéletében oly károsan jelentkeznek.Ráth Károly nem von párhuzamot a külföldi
codexek közt, mert természetesen találja, hogy az
utolsó időkben készülték tökéletesnek a régieknél.
Nagyon sajnálja mégis, hogy 1861-ben elvetették az
o. p. tk.-et; de miután ez már megtörtént, oda kell
töreknünk, hogy a mostani állapotból minél előbb
kibontakozunk. Az o. p. tk. egyszerű visszaállítása
csak újabb bonyodalmaknak képezne kutorforrását. Nem
is óhajtja egyébiránt ezt senki s a kisebb-nagyobb
mervü revisio szükségese oly általánosan hangsúlyozta-
tott. De a revisio oly fázaszt és hosszadalmas munkát
venne igénybe, hogy alig valamivel hosszabb idő
alatt bizonyára jó codexhez juthatnánk.Az önálló, de késedelem nélküli codificatio mel-
lett nyilatkozik, az egész rendszer vázlatának s a ve-
zérelveknék megállítása után egyes részek előter-
jesztését sem tartván helytelennek.Kérnyey az alkotandó codex alapja gyanánt
figyelembe vétetni óhajtja, mindenekelőtt hazai jog-
intézményeinket, aztán a külföldi codex-et s ezek
között különösen az osztr. p. tk.-vet, de a készítő
ne legyen egyikhez se kötve. Ily alapon állitassék
össze egy teljes magánjogi rendszer. Ha a részletes
életbeléptetés elkerülhetlenül szükséges lenne, első
helyre teszi az általános részt, aztán az örökségi s
csak utjára a kötelmi jogot.A feltett magánjogi kérdésekhez még többen
lévén szólásra jegyezve, az igazságügyminister a
tanácskozás folytatását szerdán d. u. 5 órára tűzi ki.— Az enquette 25 iki ülésében a magánjo-
gi kérdésekhez első szöloztA badeni forradalom idejében 1849-
ben sokat irtak a lapok egy különös álomról, me-
lyet Lipót nagyherceg 1842-ben látott volt. Ezen
álom szerint, megjelent neki, Macchiavelli, kinek a
nagyherceg „Il principe” művében kifejezett, s a
badeni kormányzást illető megállapodások miatt szem-
rehányásokat tett. Macchiavelli komoly szavakkal
felelt a hercegnek: „tanaim mutatis mutandis,
mindaddig igazak fognak lenni, mig emberek fognak
létezni. Nagyhercegséged pedig mielőtt az év 10-
szer megfordulna, trónját fogja veszteni.” A nagy
herceg elulésével beteljesedett az álom.Midőn Dickens K. 1868-ban Amériká-
ban felolvasásait bevégezte volt, egy nagy díszbe-
det rendeztek tiszteletére, mely alkalommal egy an-
gol, a köztársaság nevében azon reményét fejezte ki,
hogy minél hamarabb lenne szerencsésük a távozót
ujra üdvözölhetni.D. erre busan azt felelte, hogy kevés reménye
van ehez, mivel napjai már számlálvák. „Mikor ten-
gerre szálltam, folytatá beszédét és hazámfiának
üdvhangjai ugy szívélyes istenhózzádjai szívem mé-
lyében még visszhangzanak: azt álmodtam, hogy a
halál mindezt csak még kevés ideig akarja tártni.
És midőn az itt tapasztalt fényes kitüntetésekben
oly bőven részesültem, újra ugyanezen intő álmokép
jelent meg előttem.Ha tehát halálom hírét fogják hallani, ne higy-
jék, hogy a halál készületlenül talált.Dickens visszatért Angliába, hol az or-
vosok megtámadt egészsége miatt a felolvasásokat
megtiltották. Azon előérzetben, hogy a halál nem so-
kára meg fogja lepni, nyílt bucsut vett hallgatóitól.
Junius hó 9-én este 1/2 6-kor bekövetkezett a ha-
lál, mint ezt már D. jóval az előtt megjövendölt
volt.

(Folyt. következik.)

Daruvári: egész terjedelmében hozzájárul Fábrý indítványához s elfogadja alapul az osztrák p. tk.-vet. Codificatió útján a legkedvezőbb körülmények között is csak igen hosszú idő alatt készülhetne el, kedvezőtlenebb esetben pedig csak a jövő nemzedék juthatna hozzá. A mi jogállapotaink mellett ily hosszú ideig nem várakozhatunk. Az o. p. t. revisiója, ha csak a gyakorlat szükségét vétenek figyelembe, nem veend nagyon hosszú időt igénybe. E rendszabály nem léptet új provisoriumot életbe, csak a fennállót teendő elviselethetővé.

Csapó törv. elők: A codificatiót csak a közj egyike eszközének tekintti, de nem tud lelkesíteni idegen codexek mellett: sajnálja, hogy az o. p. t. behozatala megtörtént; még inkább, hogy hatályon kívül helyeztetett, midőn már a rázkodáson áttettünk; de legnagyobb baj lenne újból behozatala. Nagy súlyt fektet a codificatió alá a nemzeti törvény és szokásra s a tudományt nem fogadja el a codificatió alapjául. Helyesnek találja a részletes törvényalkotást, első helyre tevén a költelmi jogot.

Halmossy Endre: Az alkotandó magánjogi törvénykönyvet az o. p. t.-re kívánja fektetni. A konkrét viszonyokból indul ki, a mostani jogbizonytalanságot tarthatatlannak véli s az unió végrehajtására szükségesnek tartja, hogy az ország különböző részeiben egy törvény legyen. Csak oly mód vezetethet célhoz, a mely még gyors orvoslást képes nyújtani. A készitendő törvénykönyv, ha kijavítjuk az o. p. t. hibáit, nem lesz osztrák, hanem magyar törvénykönyv. Az o. p. t. rendszerének kivívott hiányait igen rövid idő alatt ki lehetne javítani, bárha a rendszernek nem tulajdoníthatni nagy gyakorlati jelentőséget. A munkát legegyszerűbb volna az egyes részek szerint négy egyénre bízni a törvénykönyvet — a házasság jogi s hitbizományi rész kivételével — egyszerre átvétve életbeléptetni.

Szabó Miklós azok nézetéhez csatlakozik, kik a codificatió útját tartják követendőnek. Határozottan tagadja azon állítást, hogy az o. p. t. behozatala nem szült elégtelenséget s hogy a bírói kar most is öntudatlanul alkalmazza azt. Receptióját, rövid revisio útján, se üdvösnek, se tanácsosnak nem tartja. Az alkotandó codexnek, mint törvényszerű egésznek előterjesztése lesz a leghelyesebb.

Perczel Béla tekintetben kívánja az önálló polgári codex törvényalkotási nézetét véteni. Viszonyaink sem oly consolidáltak, hogy egy teljes codex már a közel jövőben elkészülhetne s nagy mulasztás lenne nem gondoskodni addig is a legégetőbb hiányokról, nem hagyva figyelmen kívül az o. p. t. viszonyainak megfelelő részét sem. Legsürgősebbnek véli az orvoslást az örökösödési jog terén s nem lát semmi veszélyt a részenkénti életbeléptetésben.

Tóth Elek teljesen elfogadja Fábrý indítványát. Tisztán jogászai szempontból indul ki s nem akarja a jelen generációt egy ötödik jogrendszerrel terhelni meg. A jelen állapot tarthatatlansága rögtön segítyt kíván s ez csak az o. p. t. alapul fogadásával lehetséges.

Suhajda: Valamely idegen codexnek a mi viszonyainkhoz alkalmazása nem venne kevesebb időt igénybe, mintha a codificatornak szabad kézt hagyatnék. Egészen az o. p. tk. nem mellőzhető, de tekintetbe kell venni specifikus jognézeteket is. A sorrendre nézve az általános résznek adja az elsőiséget.

Kozma Sándor: Rendszeres törvénykönyvre égető szükség van s ennek egyedül módja a receptió. A codificatió létesítésében nem bizik s az o. p. t. revisio mellett elfogadását ajánlja, első helyre tevén — ha elkerülhetlen volna a részenkénti előterjesztés — az örökösödési jogot.

László János: A codificatiót pártolja, tekintetbe kívánván véteni hazai jogviszonyainkat is. Csak a felosztásra nézve szolgálhatna keretül valamely újabb codex pl. a zürichi. Lehető a részenkénti előterjesztés is, első helyen az örökösödési jaggal.

Majláth György: Már államszerkezetünknek fogva nem ajánlaná a részenkénti előterjesztést. Az egyszerű receptióba nem tudna belenyugodni, a codificatio pedig — hazai viszonyaink, s a parlamentarizmus nehézségei miatt is — sok időt venne igénybe, s így határozottan az o. p. t. revisiója mellett van mert a mostani állapot tarthatatlannak, s a problematicus reményekért nem szabad feladnunk a lehetőt.

Erre az igazságügyminiszter berekeszti a magánjogi kérdések fölötti tanácskozást, örömmel constatálván az ellemező nézetek számos érintkezési pontját. A vita folyamata a codificatió és receptió körül összpontosult, s az ellentétes kiindulási pontok dacára az eredmény igen közel vezetett egymáshoz. A megbízandó szakemberek ügyszeretete és munkásságától függ, hogy ha nem is Európára, de hazánkra nézve epochális törvénykönyvhöz juthassunk, s mit adjon isten!

A perrendtartási kérdések fölött tartandó legközelebbi ülés, pénteken d. u. 4 órára tüzetett ki.

— A keleti vasut hálózatának kiterjesztése tárgyában Beszterce város és kerület a múlt évben előterjesztést tett a miniszterelnökséghez, és kimerítő indoklással a keleti vasutnak Kolozsvárról Szucsaváig (vezetését, egyelőre pedig Beszterczéig való azonnali leendő kiépítést kéri. A Kormányban hangnalyoz-

tott, hogy a keleti vasut folytatása Kolozsvárról Deesen és Beszterczén keresztül Szucsaváig hadászati tekintetből szükséges; azonfölül pedig a világ kereskedelemre nézve fő fontossággal bír, és az ottani vidékeken már most is élénk forgalomnál fogva jövedelmezőnek ígérkezik. Ezen kérvény új és alapos indokokkal bővítve a mostani miniszterelnöknek és a közlekedési miniszternek is átnyújtott és az utóbbi, mint a „P. N.“ — írja — hajlandónak nyilatkozott volna az alkalommal a kérvényt pártolni.

A közmunka és közlekedési- és pénzügy-miniszterek együttes jelentése,

a keleti vasut ügyének állásáról.

(Folytatás.)

Ugyancsak a társulat kérelmére s a rendkívüli építési nehézségek tekintetben vételével, hozatott meg az 1870. évi XLVII. t. czikk, mely szerint az engedélyokmány azon határozata, hogy a fővonal Pata és Boós irányában vezetendő, oda módosítottat, miszerint a vonal Kolozsvárról Pusztaszent-Miklóson át Kolozsra; s innen a Virágos völgyön keresztül Gyéresre vezetessék s ezen változtatás fejében Gyéresről Tordára egy szárnyvonal építtessék, mely azonban az állam kamatbiztosítás öszegének meghatározásánál a mérőföld hosszabbá beszámítható nem lesz.

Ugyancsak az általános tervek megbirálásánál tűnt ki, hogy az engedélyokmányban a Kis-Kapus nagy-szebeni vonal emelkedési viszonyát illetőleg írásbeli hiba csuszott be, mely iránt a törvényhozás szintén jelentést kellett tenni s a hiba kijavítására beleegyezését kikérni.

Ezek voltak azon nehézségek, melyek már az általános tervek megbirálásánál felmerültek s a melyeknek hosszadalmas, mely a törvényhozás közreműködését igénylő leküzdése után készíthetettek el a részletes tervek, melyek a vonalnak és építményeinek az érdekeltek hozzájárulásával történő megállapításra alkalmasak.

A szakaszonként bemutatott részletes tervek azonban oly hiányosan és felületesen szerkesztettek, hogy helyben hagyásuk ismételt tárgyalásokat s levelezéseket tett szükségessé s csak miután ezek nagy bajjal befejeztettek, lehettek az illető szakaszok közgazgatási bejárását elrendelni.

De épen ezen felületesség, melylyel a tervek készültek, okozta, hogy a közgazgatási bejárásoknál ismét újabb és újabb nehézségek merültek fel, melyeknek elintézése természetesen ismételt tárgyalásokat s a vállalatra nehezítő időmulasztásokat okozott. A vállalkozó egyébiránt sok esetben nem is várta be a részletes tervek jóváhagyását. Megkezdte a munkálatokat, mielőtt a tervek bé is mutatattak volna és sokszor már jelentékenyen haladt munkájával, mire azok a miniszterium helybenhagyását megnyerték.

Mindezek felül a már megvizsgált tervek alapján való építésnek folyama alatt is, újabb nehézségek merültek fel; miután a fővállalkozó az illető földtulajdonosok beleegyezése nélkül, sőt gyakran a nélkül, hogy azokkal csak szóba is állott volna, a vasútépítésre szükséges területeket a tulajdonjog világos sérelmével elfoglalta, úgy hogy a miniszterium kénytelen volt az illetők s a törvényhatóságok panaszaiból folytán az építést több helyen betiltani s a vállalatot a fennálló törvények s szabályok szigorú megtartására utasítani.

Ennek ellenében azonban a társulat, mely a fentebbi intézkedések által kényszerítettett mindazon területeket, melyeket egyezség útján megszereznie nem sikerült, az időközben meghozott 1869. LV. t. cikkben szabályozott eljárás szerint kisajátítani, magát azon törvény határozatai alól teljesen felmenteni kérte. A társulat ezen kérelmét a miniszterium 1870. évi július 1-én 8832 sz. a. kelt rendeletével elutasította ugyan, mindazonáltal megengedtetett, hogy a munkák a kisajátítási terveknek végleges megállapítása előtt is megindíthassák, ha a kérdéses területek kisajátítására vonatkozó tervet s összeírását a miniszteriumnak tényleg már beterjesztette. A társulat kérelme alapján, az igazságügyi miniszterium egyetértőleg, megállapított ezen rendelet kiadásánál figyelembe vétetett, hogy a magyar keleti vasutról szóló t. cz. a kisajátítási törvényről előbb jött létre s hogy az engedélyezési (1868. XLV.) törvény 4 §-a kisajátításról a később hozott kisajátítási törvénytől eltérőleg intézkedett.

A keleti vasut társulat pénzügyi bonyodalmai 1870-ben kezdődtek, azokra a miniszterium az igazgatótanács 1870. évi november 15-én tartott ülésének jegyzőkönyve által lett először figyelemztetve. Ezen jegyzőkönyvből tudomás szerezett arról, hogy az igazgatótanács a fővállalkozó által october havára bemutatott, s 2 $\frac{1}{2}$ millió frtól szóló kereseti kimutatás egyenesítést azon oknál fogva tagadta meg, mert a volt társulat főmérnök elbocsátatván utódj iránt a fővállalkozó még nem tett javaslatot.

Ez alkalommal az igazgatótanács a kereseti kimutatás alapján követett 2 $\frac{1}{2}$ milliónyi összegből csak is 1.000.000 frtot tett folyóvá, a többinek utalványozását pedig azon időre helyezte kiállításba, midőn az igazgatótanács a vonalakra kiküldött szakértők jelentéseiből meggyőződnek arról, hogy a bemutatott kereseti kimutatás százalék tételei a tényleges munkáknak s szállítványoknak legalább megközelítőleg megfelelnek.

Erre úgy a miniszteriumhoz, mint az igazgatótanácshoz jelentések érkeztek a vonalról, hogy a fővállalkozó a munkásokat elbocsátja s a munkálatokat megszünteti.

Az igazgatótanács a fővállalkozóhoz ez érdeklőben intézett kérdésre utóbbtól azon kitérő választ nyert, hogy neki jogában áll munkáit szaporítani vagy kevesíteni a nélkül, hogy ebbe a társulat beleszóllhatna; s hogy egyébiránt a beérkezett jelentések aaptalanok, tulzoktak és hamisak.

Az igazgatótanács ennél fogva november 24-én ismét ülést tartott, melyben Warring is részt vett, s a hozzá intézett határozat kérdésekre akkor már azt válaszolva, hogy a munkálatokat azért szüntette meg, minthogy az igazgatótanács october havi kereseti kimutatásából 1 $\frac{1}{2}$ millió frtot levont.

Időközben az igazgatótanács által kiküldött szakértők kedvező jelentést tén, az igazgatótanács s fővállalkozónak a visszatartott 1 $\frac{1}{2}$ millió frtyi kereseti részletét utalványozta: a fővállalkozó pedig jegyzőkönyvileg kötelezte magát a pályát minden körülmények közt kiépíteni.

A fővállalkozó azonban az építést oly lanyhán folytatta, hogy a munkák ily haladása mellett a pályának a kitűzött határidőre való elkészültét remélni nem lehetett. A vállalkozó pedig e körülményt azzal indokolta, hogy eltekintve az építésre nem alkalmas téli időszakról az aránytalanul felcsigázott munkabérek leszállítását akarja elérni, s egész építési szervezettel átalakítani, mely indokok önmagokban a körülményeknek megfelelőek voltak, mert a vállalkozó tényleg aránytalan magas munkabéreket fizetett, építési szervezete pedig valóban czélszerűtlen és rossz volt.

A következő 1871. év elején a vállalkozó egy emlékiratot nyújtott be az igazgatótanácshoz, melyben kéri, eszközölje ki a kormánytól, hogy a vasut az engedély-okmányban megállapított hat szakasz helyett több kisebb szakaszban is megnyitathassék.

Az igazgatótanács e kérelmet magáévé tévén — azt a közlekedési miniszteriumhoz felterjesztette.

Február hó 8-án a vállalkozó ismét egy újabb emlékiratot nyújtott be az igazgatótanácsnak, melyben 40 külön pontban részletesen tárgyalja azon munkákat, melyeket a közlekedési miniszterium kívánatára létesített, noha erre állítólag az engedély-okmány értelmében kötelező nem volt, mely munkák után tehát — nézeteszerint — kárpótlásra van igénye; kér továbbá jövőre bizonyos intézkedéseket az építési munkák végrehajtásának könnyítése érdekében.

Ezen második emlékirat beadásáról a igazgatótanács a közlekedési miniszteriumnak jelentést tett ugyan, de az emlékiratot a miniszteriumnak is nem mutatta, hanem kérte a miniszteriumot, hogy az abban szabadottak megvizsgálására bizottságot küldjön ki, miután az emlékirat panaszainak legtöbbje a kormány eljárása ellen van intéve.

A közlekedési miniszterium e két kérvényre a pénzügyminiszteriummal egyetértőleg, 1871. évi febr. 16-án 2714. sz. a. válaszolt; válaszában hajlandónak nyilatkozott úgy a vasutnak kisebb szakaszokban leendő megnyitása iránti kérdést, mint a fővállalkozó netalán panaszait beható vizsgálat s a körülményekhez képest kedvező elintézés tárgyává tenni; mint-hogy azonban tudomása, van arról, hogy az építés nem a kellő erőlyel folytatattik, utasította a társulatot, hogy magát, mint az engedélyokmány jogszerű örököse s tulajdonosa az őt illető jogok élvezetére is tegyen, és a társulatnak bárhol található értékeit s vagyonát kellő módon biztosítván, intézkedjék, hogy a munkálatok a fővállalkozó hozzájárulásával — vagy nélküle is — erőlyesen megindíttassanak s folytatassanak.

Az igazgatótanács a miniszterium ezen intézménye folytán felhívta a fővállalkozót, hogy a kitűzött záros határidő alatt a munkák folytatása iránt írásbeli nyilatkozatát nyújtsa be s a munkának kellő mérvben való megindítását intézkedései által igazolja; kijelentvén egyuttal, hogy ellenkező esetre kénytelen lenne az építést a fővállalkozó kárára s költségére mások által folytatattatni. A vállalkozó ezen felhívásra kitérőleg felelt, miről a miniszterium értesítettvén, a rendes miniszter, biztos s a közlekedési miniszterium egy küldöttye megbizattak, hogy a társulat és fővállalkozó között felmerült viszálynak barátságos uton leendő kiegyenlítését kíséreljék meg.

Minthogy azonban az e czélból február hó 24-én és 25-én tartott értekezletek eredményre nem vezettek — sőt constatáltatott, hogy a fővállalkozó a munkálatokat megfelelő mérvben folytatni nem akarja az igazgatótanács február hó 27-én s a következő napokon tartott üléseiben a fővállalkozót szerződés-szegőnek jelentette ki, s a munkáknak a fővállalkozó veszélyére s költségére házi kezeléssel leendő folytatását határozta el, és a miniszteriumot minderről mártius 3-án majd ismételve mártius 7-én értesítette; egyuttal felkértvén hogy őt a pálya vagyonának, az anyag készleteknek stb. birtokbavételében támogatassa, másrészt pedig az angol-osztrák bank irányában mely a nála letétben lévő társulati tőkéket — a párizsi szerződésre támaszkodva — az igazgatótanács rendelkezésére bocsátani nem akarta, vállalja a szerződés teljesítését.

magára a jótállást minden a Warring által ellene támasztható követelésekre nézve, s ez által eszközölje a társulati tőkének az igazgatótanács rendelkezésére bocsátását.

A fentebbi kérelmek folytán mártius hó 9-én s 10-én utasítottak a törvényhatóságok, hogy a társulat a pálya és tartozékainak, valamint az anyagszereknek katalógusában védelmezzék meg, mely intézkedésről 1871. évi mártius 11-én 4330 sz. a. az igazgatótanács is értesített, kijelentvén ugyanannak egyszersmind, hogy az angol-osztrák bank által követelt jótállást egyedül a társulat, mely a bank biztosítására különben is elégséges vagyonnal bír, van hivatva átvállalni, és hogy a kormány hajlandó a társulatnak ez irányban teendő intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul venni.

Mártius 31-én jelentést tett az igazgatótanács a miniszteriumnak, hogy az angol osztrák bank a társulat által elvállaltandó garantiával meg nem elégszik és hogy Warring az építési tőke iránt teendő minden intézkedés ellen közjegyzői uton már is óvást emelt.

Az igazgatótanácsnak ezen viszonyok közt nem volt más választása, mint vagy perútján kényszeríteni az angol ausztria bankot az építési tőke kiszolgáltatására vagy a szerződés-szegőnek kijelentett építési vállalkozóval kiegyezni.

(Folyt. köv.)

Dobokamegye 187 $\frac{1}{2}$ évi népoktatási állapótának kimutatása.

I. Dobokamegyének tanköteles gyermeke van: 6—12 éves 8554. 13—15 éves 3480, tehát a 6—15 évi tankötelezettségi korban van összesen 12.034.

Ezek közül vallásra: rom. cath. 83. gör. cath. 7338. gör. keleti 2748. agostai hitvallású 653. helvét hitű 1134. uoit. 8. izraelita 70.

II. A 6—12 éves tankötelesek közül tényleg iskolába jár 5773, és így 70%, míg a 13—15 évesekből 1256, tehát 3- $\frac{1}{2}$ és így összesen 66%. Az 187 $\frac{1}{2}$ -ik tanévben 44% járt, ezzel összehasonlítva az 187 $\frac{1}{2}$ -ik 66%, a múlt tanévben tényleg iskolába járók 22% növekedést mutatnak; itt azonban hangsúlyoznom kell, hogy az ismétlők iskolázatására a népnevelési törvény és köznevelődési viszonyaink hátramaradottsága dacára még mindig kevés gond és figyelem fordítatik, s az iskola mulasztókról hozzám beterjesztett kimutatásokban az ismétlők vagy épen nem, vagy legalább is hanyag feljartatásról alig tótetik említést.

Összehasonlítva vallásonként a tényleg iskolába járókat az abba nem járókkal, következő eredmény tűnik fel:

83 román catholiciusból jár 80. nem jár 3. 7338 gör. cath. tanköteles közül jár 4355, nem jár 2983. 2748 gör. keletiből jár 1217, nem jár 1531. 1134. ev. ref.-ből 685, nem jár 449. 653 ág. hitvallásból jár 594. 8 unitarius van s ez mind jár, valamint 70 izraelita gyermek; mindezeket illetőleg azonban, rendszeres anyakönyvek hiányában statisztikai adatainkat sem személyes utazásaink, sem hivatalos felhívásaink folytán egész szabatosággal nem állíthatók össze.

Nyelvre nézve iskolába jár magyar 773. nem jár 452. Német 664 jár, nem jár 59. Román jár 5572. nem jár 4514.

III. Iskola van a megyében 208. ezekből állami 1, községi 1, felekezeti 206, és pedig rom. cath. 3, gör. cath. 120, gör. keleti 36, ev. ref. 34, agostai hitvallású 10, izraelita 3.

És így van iskola magyar 39, német 13, román 156.

Tulajdon épületekben bir a felkezet 148, bérletben 58, állami 1, községi 1.

Az iskola épületekben van 152 tanterem és 184 tanítói lak; több községben az iskolázás a tanterem hiányában a tanítói vagy lelkészi lakokban tartatik.

Fel van szerelve az iskola fekete fali táblával 111, fali térképpel 110, földgömbbel 20 természetrajzi és természetani eszközökkel 40.

IV. Dobokamegyében, 16 községben nincs iskola, de ezeknek tankötelesei a szomszéd községbe járnak iskolába, azonban nagyon hiányosan.

Tankönyve az iskolába járók között van 3597-nek — nincs 3412-nek; kik mint 12 évesek a rendes napi iskolázatásból kilépndők voltak, tudtak olvasni írni 666-on.

Tanító van a megyében 172. rendes 167, segéd 5; ezeken kívül több helyütt maguk a lelkészek tanítanak.

BELFÖLD.

Szászváros 1874. jun. 25.

Tisztelt szerkesztő ur!

A cholera ijerző alakja nyugotról és keletről mind közelebb-közelebb hatol szegény városunkhoz. Aradon és Aradon innen már több nappal az előtt fordultak elő cholera-esetek s mint hitelt érdemlő forrásból hallom, már Gyulafehéron is mutatkozik. Utban vagyunk, ma holnap hozzánk is beköszönt. Nem csoda tehát, ha rettegünk e félelmes vendégtől. Félelmünket nagymértékben növeli közgazgatásunk

mesés nyomorúsága. A ki Szászváros utcáin valaha megfordult, nem egy könnyen feledi el. Mintha nem is Európában volnánk, hanem valahol Ásiába a szent Ganges partjain.

A város kellős közepén a fa-piaczon azon helyen, hol a legnagyobb sétatérnek kellene állnia a reggeli órákban a bival és tehén csorda tanyáz. A kertekből a kitakarított szemetet az utcára hányják ki, az udvarokról a trágyalé az utcára foly ki, s mint hogy elvezető csatornák nincsenek, az alantas helyeken meg áll, veszedelmes gőzeit addig árasztja szét, míg csak az irigy nap fel nem szárítja. Mi a korcsmák és lebujsból kikerül, az utcán diszeleg s a tekintetes királybíró ur és több érdemes senator urak reggel, midőn a tanácsbárfelé ballagnak ugyan csak ügyeljenek, ha azt akarják hogy tisztaságos lábbalival vergődjenek ki a sok Seylla és Charibdis közül. Ha valakinek macskája elkárosul, vagyha pin-czejében poczegereket ver agyon, nem ássa el; hanem kidobja az utcára, és sokszor napokig kell az embernek befogott orral járni egyik vagy másik utcában míg a lassu chemiai processus meg nem szabadítja a szerencsétlen szomszédokat a dögleletes szagtól. Ily körülmények között nem csoda tehát, ha rettegnek a járványtól.

Az ősszel midőn a cholera a Királyházon túl dühöngött a város legtekintélyesebb polgárai közül többek alá írásával egy kérvény nyújtott be a teki-tetes tanácshoz, melyben kértük: méltassa figyelmére a város utcáin uralkodó undok tisztatlanságot s tegyen erélyes intézkedést a tisztaság fenntartására. Hogy kérésünknek nyomtatékot adjunk, a kérés végére azt is oda írták, hogy ha a kérésünk után is stoikus nyugodtsággal nézi a sok csományságot, kénytelenek leszünk a belügyministeriumnál jelentést tenni. Gondoltuk a polgárok élete és a miniszteriumtól való függés érzete, e két rugó csak megmozdítja a nemes tanács össze dugott kezeit. Csalódnunk Szász város utcái maradtak a régi állapotban. Következett volna a ministeriumhoz való jelentés. De hiában, utálatos dolog az az árulkodás. Aztán bé állottak a hidegebb idők is a járvány vesztett erejéből, lassanként meg is szűnt. A jelentés tehát elmaradt. Most újra elő állt a rémes járvány, már a legközelebbi szomszédokban pusztít. Vajha közigazgatásunk felfogná nemes hivatását s erélyes és gyors intézkedése által kipótolni igyekeznék azt, mit évek bosszu során át elmulasztott s ne kényszerítse a polgárokat, hogy előljáróikkal szemben, mint vádlók lépjenek fel!

Quidam.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT.

Junius 25-dikéről hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 65; junius 26-dikán éji 12 óráig újabb betegségek eset fordult elő 18, összesen 83.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 6, meggyógyult 2, gyógykezelés alatt maradt 75.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, junius 27. 1873.

— Rudolf koronaherceg 6 fensége nevelője Latour ezredes kíséretében e hó 23-án újra meglátogatta a világtárlatot. O felsége a múcsarnokba ment s annak egyes osztályaiban a legkitűnőbb képeket gondosan megvizsgálva, teljes három órát töltött.

— Gr. Szapáry Gyula belügyminister, mint mai vezércikkünk is írja a nyár folytán meglátogatni készülő hazánk királyházon inneni részét, hogy specialis viszonyainkkal megismerkedjék, s különösen a Királyföld ügyeit tanulmányozza. Reméljük, hogy a minister ur látogatását a legszebb siker koszorúzza.

— A tudományok hajlékai — a városunkban uralgó járvány következtében — részint már bezártak, részint e hó folytán bezárulnak. A tanítódné-képezde növendékei is szétoszolnak. A Lyceumban a vizsgálatok e miatt két nap alatt befejeztetnek. Reméljük, hogy a tanuló ifjuság ily korai szétbocsátása nem szolgál alkalmul az igazgató-ságnak arra, hogy három havi szünetet élvezzen a tanuló ifjuság az amugy is rövid iskolai évből.

— Az egyetemi orvostan-hallgatók a jövő hó 1-én rendezendő vigalmára nem vont árnyat városunk réme a járvány, s az ifjuság a legszebb reménnyel tekint első illyenmd vigalmának sikere elé. A rendezőség mindent elkövet e nyári mulatság minél élvezetesebbé tételére s a közönség bizton hiszszük a jótékony cél érve alatt pár gondnélküli órát tölt e nem épen gondnélküli időben.

— A rom. cath. lyceumi sajtó a napokban hagyta el „Keresztény Magvető” VIII. kötetének II. füzetét. Szerkesztők és kiadják Ferencz József és Kovácsi Antal. Egy füzet ára 60 kr. A most megjelent füzet a következő gazdag tartalommal bír: Jézus viszonya a maga korához és más korszakokhoz. Parkertől angoltól. Péterfi Dénes. Az emberi tökéletesség ismertető jegyei. Egyházi beszéd Rédi-gér Gézáról. Emlékjegyzetek nemzetségesről, tanu-lói s hivatalnokai életéből. Néhai Kovács István kéziratából. A hitcikknek alakulásáról Ferencz József. Észrevételek a népiskolai vallástaniság körül. Pálfi Károly. Szakosztályi vélemény az ismétlődő iskola és a kormány által megintett iskolánk érdekében. Benedek Áron. Egyházi mozgalmak. Ch.

Frettel J. ur látogatása Ferencz József Külön-félék: Hálaannepély. Kegyeletes határozat. Szabédi ekkleziának. A magyar ev. ref. egyház. Theo-logiai könyvtár. Albert J. imakönyve. Az erdélyi székegy szombatosok Martin Paschoud. Couperel. A kölni ó koth. gyűlés. A brit és külföldi unitár. társulat. A német prot. egylet. Mac-Mahon. Az olasz kormány. A hókusz-pókusz. Hyacinth. Az amerikai egyes államok nőlelkészei. Az egyh. szerzetek va-gyonáról hozott törvény. A pesti unitár értekezlet. A magyarországi protestans egylet. A svájci alkot-mány reviziója, adakozások.

— A vallás és közoktatási m. kir. minister Bachner Nándort a királyföldi tanfelügyelőséghez egyelőre ideigl. minőségben, tolnokká nevezte ki.

— A vallás- és közoktatási magy. kir. minis-ter az erdélyországi brassói r. kat. főgymnasiumot f. 1872/3. tanév kezdetétől a nyilvánossági joggal ideiglenesen felruházta és egyuttal igeiglenesen fel-hatalmazta, miszerint f. 1872/3. tanév kezdetétől érettségi vizsgálatokat tarthasson és ezek felől ál-lamérvényes bizonyítványokat állíthasson ki.

— A közlekedési m. kir. minister Erazoley John és Monier Ivancics uraknak, a Lemberg. Cser-novici vasutvonal egyik tetszés szerinti állomásától Cs Szereda, Bükös és Sz. Régeen át a keleti vas-ut valamelyik állomásáig vezetendő vasut vonal elő-leges munkálatainak megtételére egy évi időt enge-délyezett.

— A hadügyminiszterium könyörült a le-génységen s megengedte, hogy forró napokon rövi-debb ideig tartson a gyakorlat, hogy a városban kí-vül érve a legénység leoldhassa a nyakravalót.

— A zeneconzervatórium vasárnap 1873. junius 29-én d. e. 11 órákor a városi reougutte te-remben tartandó 187²/₃ tanév második hangverse-nyének műsora: 1. Rossini, „la serenata”, kettős dal. 2. Liszt F. „Tanhäuser induló”, zongorán. 3. Schbert, „der Wanderer” dal. 4. Rubinstein A. Trio Nro 2. 5. Graben Hoffman „500000” ördög dal. 6. Massini, fuvola ábránd. 7. Donizetti, „Lucia” oporából Sextett. — Belépti jegyek vál-tathatók Demjén László pénztárnok urnál a részvény-jegyek előmutatása mellett. Működő tagok belépti jegyeiket Pichler Bódog urnál általvehetik.

— Az erdélyi földterhermentesítési kötvények-nek az 1873-ik év első felére meghatározott XV-ik kisorolása folyó év junius hó 30-án délelőtt 9 órákor az állóit igazgatóság hivatali helyiségében (Bu-davár m. kir. belügyminiszterium) nyilvánosan fog megtartatni. Az erdélyi földterhermentesítési alap magy. kir. igazgatóságától. Budapesten, 1873. junius hó 23-án. Hajós János, o. tanácsos.

— Gazdasági egylet alakulása. Czikmántor községében e hó 3-án tizenhárom falu részére gaz-dasági egylet alakult. A gyűlekezet a „Wochen-blatt” szerint igen látogatott volt. A tanácskozások fonalát dr. Salfeld megyesi igazgató vezeté. Az egylet eladólul Bell lelkész választotta. Az egylet vándor jellegű lesz, s a már az őszön megkezdő mű-ködését. A tagok névlajstroma 126 egyént számlál. A tanácskozásokból megemlítendőnek tartjuk, hogy a vándor egylet közlönyül az „Erdélyi gazdasági lapok”-at választotta.

— M.-Vásárhelyt a tüztöltő-egylet létesítése céljából e hó 18-án értekezlet volt. Marosi városi főkapitány elnöklete alatt. Dr. Knöpfler Vilmos azon ohajtásnak adott kifejezést, hogy a városban működő összes egyletek u. m. dal, uszoda, vívó, lövészegylet tornászák, és tüztöltő-egyletben összpontosíttassák. — Az értekezlet Borosnyai Pál véleményét fogadta el, melyszerint a tüztöltő-egylet csak is a tornászattal egyesítendő. Az előmunkálatok megkészítése végett dr. Knöpfler Vilmos elnök Böldi István alelnöklete alatt egy 20 tagból álló bizottság választott meg.

— Gr. Bellegarde Ágost altábornagy kama-rás és belső titkos tanácsos, o felsége főhadsegédé-nek, gr. Bellegarde Ágostonnak atyja, f. hó 21-én bécsi palotájában ölete 78. évében meghalt. Az el-hunyt, ki már évek előtt tökéletesen megvakult, gyekor néhai Károlina augusztia királyné főudvar-mestere volt. A halottas házban a déli órákig Lajos Victor, Albrecht, Rajner és Vilmos főherczekgek, vég-re Rudolf koronahercegek jelentek meg; utóbbi pompás koszorút tett le a koporsó lábaihoz, azután letérdelve, esendés imát végzett, ez esti órákban a királyné érkezett oda Festetics grófnő kíséretében és előbb az elhunyt rokonainak fejezé ki részvétét, azután szintén a halottas szobába lépett és a rava-tal előtt letérdelve imádkozott.

— Saguna érsekről írják, hogy szivburok-vizkórban szenved és súlyos betegesen fekszik Nagy-Szebenben.

— Az igazságügyminiszter ur a székel-yudvarhelyi kir. tszéknel egy bírói és egy aljegyzői, a székel-yudvarhelyi kir. bíróságnál egy írtnoki, az etedi kir. járásbírósnál egy aljegyzői állomást rendszeresítvén, szabályszerű illetményekkel ezen állomásokra a pályázat ki is iratott.

— Csonka Ferencz m.-vásárhelyi köz- és vál-tó ügyvéd, volt államügyész, 58 éves korában, e hó 20-án meghalt.

— Folyó évi július hó 1-én Küküllőmegye Mikesásza nevű helységében postahivatal lép életbe, mely a levél- és kocsi postai szolgálattal foglalkozand és a hasonnevű pályaudvarral naponta kétszeri öz-

szeköttetésben fog lenni. Ezen postahivatal kéz-besítési körét következő helységek képezik: Asszony-falva, Bükös (Oláh), Csanád, Csicsó Holdvilág, Far-kasd. Hosszuaszó, Hosszupatak, Keszlér, Kis-Eke-mező, Kis-Selyk, Lodormány, Lunka, Mikesásza és Sorostély.

— A Kisfaludy-társaság ülésén Vadnay Károly fölvasta Szász Bélának „Törpe király” Mar-git a rokkánál” s „A thulei király” fordításait; a fölolvast a „Ref” szerint a társulat tagjai, s a je-len volt elég nagyszámu közönség tetszésnyilatko-zata követte. Erre Greguss Ágoston értekezett az aesthetikai érzésekről. Értekezését, a hallgatóság nagy érdekeltséggel kísérte. Greguss Ágoston föl-lvasása után Bartalus István bejelenti, hogy megje-lent népdalgűjteményének I. kötete, melyben 155 dal és 100 dallam foglaltatik, több dal ugyanis egy dallammal bír. Shakespeare „Szerető panasza”-nak fordítását (György Vilmostól), mindkét bíráló, Zichy A. és Szász Károly, némi simítás után elfogadásra ajánlja. Ellenben Várady Antal Molière fordítását („A szerelem mint orvos”) Szász Károly és Berczik Árpád bírálók a mult ülés alkalmával átjavítás vé-gett fordítónak visszaadni itélték. Ezen fordítás most kijavítva visszaérkezett a társulathoz, s új megbírá-lás végett ismét Szász Károly és Berczik Árpád ta-goknak adatott át. Végül a titkár bejelenti, hogy György Vilmos a Don Quijote második kötetével jú-lius közepére elkészül; mivel azonban a társulat in-nét tul három hónapig nem fog ülést tartani, s az érdekes fordítást kár lenne hevertetni, indítványozza, hogy a fordítás megbírlására már most jelöltesse-nek ki a bírálók. Bírálókul felkértetnek Tolnay és Léway tagok.

— Bazaine tábornagy pörében septemherben hoz ítéletet a hadi tanács, melynek tagjait közelebb nevezik ki.

— A rendkívüli színészkongresszus első ülése e hó 24-én reggel 8 órákor tartatott meg a nemzeti színház épületében. Az elnöki széket Ribáry Jó-zsef belügyminiszteri tanácsos foglalta el, kit a kong-rezzus ismét megválasztott elnökének. — Az elnök rövid beszédben üdvözölvén a kongresszus összegyűlt tagjait, sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy a vidéki képviselők közül nagyon is kevesen gyűltek össze a rendkívüli kongresszusra, de reméli ugymond, ha a magyar színészek egyesülete végre életbe lép, majd nagyobb lesz a részvétel. Ezután Rajkai jegyző föl-olvasta a központi tanács ajánlatát s egy külön „ész-revétel”-t az alakulandó magyar színészek egyesü-letét illetőleg. Erre szótosztott az egyesület alapsza-bályjavaslata. E javaslat külön 6 tagból álló bizott-ságnak is kiadottott egy napj tanulóanyagot végett, hogy majd az e hó 25-én 8 órákor megtartandó gyűlésen megjegyzéseit adja s a kongresszus hama-rább végezheszen az ügyben, mintha így tájékozat-lanul ereszkedik a javaslat egyes szakaszainak vita-tásába. A bizottságba Lászi, Kétszeri, Sztupa, Zád-dor-Balla Zoltán, Szuper, Bokodi választattak meg, mire az elnök az ülést berekeszté.

— A „Krisztus” című oratoriumot, Liszt-nek a vallásos zenében korszakot képező ezen hatal-mas művet a budapesti zenekedvelők egylete elő aka-rja adatni az őszkor és Richter János vállalkozott is annak betanítására. A nagy zenekar és sok művészi kellék azonban oly tetemes kiadásokkal jár, hogy az egylet a maga részére nem érzi magát felhatalma-zottnak a kiadások risico-elvállalására, de lehetővé teszi az előadást akkor, ha az valamely jótékony egylet javára rendeztetik s az egylet magára vállal-ja a majd bekövetkező deficitet. Mivel azonban az előadás jövedelmességéhez még nagyobb a remény, a nököpöz és gazdaszonyok egyletei már tettek aján-latot. A zeneművet, minthogy igen nagy, három egy-másutáni este adják elő, ha a szép terv csakugyan létesül.

— Érdekes látogató a kiállításon. Biztos értesülés szerint Eugenia excsászárné, ki Chislehurst-tot nem rég a helvétiai Arenenberg kastélylyal ese-rélte föl, fíával néhány napra Bécsbe jó a kiállítás megtekintésére.

— Konstantinápolyból írják, hogy a szul-tán augusztus második felében utazik Bécsbe.

— Világtárlati hír. A nagy kiállítás kihe-verte eddigi bajait s elmaradását s ma már csaknem teljes fényében ragyog a nagy közönség előtt. Általános a vélemény, hogy mind kiterjedésben, mind pedig atárgyak sokaságában s szépségében felülmúlja az eddigi világtárlatokat. A közönség részvéte is napról napra nő: sok a vendég s a magyarok mindig igen nagy számmal vannak a Praterben.

— Ritka válsági ok. San-Franciscóban rövid idő előtt egy házasság bomlott föl huszonegy órai tartam után, mert az ara bebizonyította, hogy az egybekelésnél ittas volt.

Uj levél díjjak jullustól. A hivatalos lap közli a következő általános érdekű tudnivalókat: „Az osztrák cs. kir. kereskedelmi miniszteriummal egyet-értve, f. évi július hó 1-től kezdve, a monarchia bel-ső forgalmában az ugynevezett „két foku” levéldíj jön alkalmazásba. E szerint a monarchia bármely két helye közt váltott levelezésben a levéldíj: a) a bérmentesített közönséges levélért, melynek súlyja $\frac{1}{10}$ vámlatot (19 grammot) meg nem haladja, 5 kr; en-nél nagyobb, de a 15 vámlatot 257 grammot) meg nem haladó súlyért, 10 kr. b) nem bérmentesített közönséges levélért, ha $\frac{1}{10}$ vámlatnál (15 grammál

nem nyom többet, 10 kr; ha többet nyom, 15 vámlatig (250 grammig) 15 kr. A feladás helyén kéz-besítendő levelekért járó díj: (a bérmentesítés ese-tén $\frac{1}{10}$ vámlatig (15 grammig) 4 kr; nagyobb su-lyuakért 15 vámlatig (250 grammig) 6 kr; b) a bérmentesítés elmulasztása esetében $\frac{1}{10}$ vámlatig (15 grammig) 6 kr; nagyobb súlyuakért 15 vámlatig (250 grimmig) 9 kr Elégtelenül bérmentesített leve-lek módjára díjaztatnak, a használt levéljegyek és bélyeges boríték értékének betudásával. A 15 vámlatnál (250 grammnál) többet nyomó levelek nem szállíthatók a levélpostával, hanem kocsi postai tár-gyakként adandók fel. A nyomtatványok, árumustrák és hírlapok díjtételei és súlyfokozatai, valamint az ajánlási díj és a levelezési lapok díja változatlanul maradnak.

— Csodabogar. B. M. vizsgálóbíró az illető törvényszék kiküldte bizonyos emberölési bűnygyben, hogy a boncolást szakértőkkel vesse keresztül. A vizsgálóbíró ki is szállott az abductiót keresztül is tette, a miről aztán következő jelentést tett: Te-kintetes törvényszék! rendelése folytán kiszállván a helyszínére, állalam az észleltetett, hogy sérelmes Mánya Gligor halála előtt két órával még ált.”

— A francia decentralisationális bizottság közelebb betérjesztette jelentését. illetőleg javaslatát a községi választásokra vonatkozólag, mely jelenleg főérdekét képezi a parlamenti munkálatoknak. A javaslat főbb részei ezek: I. Minden községben a községi választásokra nézve egy választó-lajstrom készítettetik egy bizottság által, mely a következő tagokból áll: a maire, a praefect által választott képviselő. 2. E lajstromok a mairei hivatalban nyilvántartatnak. A kitörlésre, vagy beírására vonatkozó javaslatok 20 nap alatt adandók be s a nevezett bizottság dönt felettük. 3. E bizottság határozatai ellen a felleb-bezés a cantoni békebíróhoz történik. 4. Választó, ki a lajstromból kitörlötetett, vagy kinek beírása ellen óvás tétetett, erről a mire általa díjtalanul értesíte-tik és megteszi észrevételeit. 5. A községi választá-sokra vonatkozó lajstromba beiratik minden francia polgár, ki polgári jogainak élvezetében van, legalább 25 éves és 1. a községben eleget tettek a sorozási törvény rendeleteinek, a községben laknak, vagy leg-alább 6 hónap óta ott tartózkodnak. 2. kik az 1871-ki békeszerződés szerint a francia nemzetiség mel-lett optáltak és kijelentették, hogy az illető község-ben fognak lakni; 3. a kik akár mint az állam ál-tal elismert vallásfelekezet papjai, akár mint hiva-talokok azon községben laknak kötelességszerűleg. 6. A 2. §-ban említett választók részt vehetnek mind-azon községek községi választásaiban, melyekben az adólajstromba vannak írva. 7. A kikésaló módra irattak be magokat, vagy igyekeztek magokat beírni, ily vá-lasztó-lajstromba, valamint azok, kik részesei ily csálá-soknak, 6 naptól egy évig terjedhető fogsággal és 50—500 frank bírsággal büntetettnek, azonkívül polgári jo-gaiktól 2 évre felfüggesztettek.” Spanyolországban junius 21-én a Pi y Margall kormány, tekintve az ország rendkívüli helyzetét, a karlista lázadást, mely utját állja a köztársaság megszilárdulásának, rend-kívüli hatalommal ruháztatott fel a cortes által mind-addig, míg a polgárháboru el lesz nyomva. A cor-es is fel fog függesztetni egy ideig, s a képvisé-lők haza sietnek, hogy önkényteket és csoportokat toborozzanak a karlisták ellen. Mig Strassburgban a községi választások a németellenes párt győzelmé-vel végződtek, Metzben a mérsékelt jelöltek válaszfattak meg.

— Hála nyilatkozat. Férjem Axman János a „Victoria” biztosító társaságnál halála esetére volt a nevezett társulat 283. számú kötvényeivel biztosít-va. Midőn a gondviselés öt évi köréből kiragadta, a „Victoria” bár ha a biztosított összeg kifizetésére csak három hó múlva lett volna köteles, azt mégis azonnal a haláleset bejelentése után teljes megelége-désünkre eszközölte. Nem tehetem, hogy nevezett in-tézet igazgatóságának ezen lelkiismeretes gyors eljá-rásáért hálás köszönetemet a nyilvánosság terén is ki ne fejezzem és a nagyérdemű közönségnek az élet-biztosítás üdvös intézményét, terjesztő „Victoria” biz-tosító társaságot pártfogásába ne ajánljam. Kolozsvárt 1873. junius 23-án. Axman Jánosné Hajdu Anna. Előttünk Pál Ferencz, mint tanu. ifj. Merza János, mint tanu.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Pesten junius 27. d. e. 10 ó. 6 p.

Érkezett junius 27. d. e. 10 ó. 20 p.

A képviselőház tegnap szorgal-matosan folytatta az egyes minis-teriumok költségvetésének tárgyalá-sát. Ma az igazságügyit tárgyalan-dja. Kerkápoly a keleti vasut dolgá-ban ismét Bécsben van.

A horvát kiegyezés valószínű-leg ma megkötöttetik, a két bizottság tegnap közös értekezletet tartott, mely két kérdés kivételével minden-ben egyetértésre jutott. Ma az érte-kezet folytatataik.

Augusztia német császárné teg-napelőtt Bécsbe érkezett s nagy dísz-szel fogadtatott.

Lanza olasz miniszteriuma le-köszönt.

Felélős szerkesztő: Szász Béla

2941.
562.

(273)

(3—3)

Hirdetés.

A gy.fehérvári volt pénzverdei épületben eddig fennállott **fémbe-váltó hivatal** megszüntetése következtében, a nemes fémek, arany- ezüst törmelékek, hulladékok **f. é. július 1-étől kezdve**, a zalathnai m. k. kohó- és beváltó hivatal által fognak szabályszerűleg beváltatni: miről az illetők ezennel értesítenek.

A m. kir. bányagazgatóságtól.

Kolozsvártt, 1873. június 19-kén.

2941.
562.

(274)

(3—3)

Árverezési hirdetés.

A gy.fehérvári volt m. k. pénzverde épületében **f. évi július 15-kén és következő napokon**, különböző tárgyak u. m. ócska öntött és rudvas, aczél, sárga réz, lakatos szerszámok, gépek, több mássa üvegtermékek, több száz grafit téglék, irodai eszközök, állványok, szekrények, asztalok, székek, fali-órák, mérlegek sat. nyilvános árverezés útján a többet ígérőnek el fognak adatni.

A m. kir. bányagazgatóságtól.

Kolozsvártt, 1873. június 19-kén.

Hirdetmény.

Felső-Fehérmegye Olt-Bogáth községében a brassói vasutvonal homoródi vagy apácai állomásaitól egy óra járásra, a néhai gróf Bethlen Ferencz-féle birtok, melynek összes kiterjedése **2400 hold**, s részint szántó és kaszálókból, nagyobb részt pedig erdőkből áll, s a hol a tagosítási s birtok rendezési munkálatok annyira befejeztettek, hogy az elhelyezkedés és birtokba adás még ez év folytán megtörténik, a hozzá tartozó lisztelő malommal, a brassói országút mellett és egy a faluban levő kocsoma épületekkel, kocsomárlási joggal, terjedelmes beltelekkel, lak- és gazdasági épületekkel együttesen, szabad kézből eladó.

Értekezhetni akár tulajdonos gróf Eszterházy István ural Nyitra-Ujlakon, akár hűtös ügyvéd tekintetes Földes Gyula ural Pozsonban.

(275)

(2—3)

A jószág felügyelőség.

„TISZA” biztosító- és jelzálogbank.

Alaptőke két millió forint.

Eszközül minden más társulatoknál **olcsóbb** díjak mellett biztosításokat **tűz- jég károk** ellen, úgy **élet és járadékra**.

Foglalkozik **jelzálog-kölcsönök** folyósításával.

Jelen napokban, midőn a veszélyesen uralgó **CHOLERA** járvány oly hirtelen ragadja ki a gondos szülét övéi mellől, különösen ajánlja olcsó **életbiztosításait**.

(280)

(1—2)

Példa:

2000 frt. tőkéért egyszerű halálesetre biztosítva fizettetik évenként:
ha a biztosító

20

30

40

50 éves

30 ft 60 kr.

40 ft 02 kr.

55 ft 60 kr.

83 ft.

Biztosításokat elfogadnak, úgy felvilágosításokat adnak a vidéken ügynökeink.

Kolozsvártt a képviselőség, hivatalos helyiség főter 8-dik szám.

A „TISZA” biztosító- és jelzálogbank kolozsvári képviselősege.

Kolozsvártt, 1873. június 27-kén.

Br. Bánffy Dezső,
képviselő.

Bovánkovits Gyula,
titkár.

Még csak pénteken és szombaton tart a végeladás.

A bécsi börzekrizis és az avval egybekötött nagy pénzszükséglet

(279)

kényszeríti egyik legelső és legnagyobb bécsi fehérnemű gyárt nagy készletének

(2—*)

teljes végeladására.

Több százezer forintba menő **börzsedifferenciát** legkésőbb **július 5-ig** ki kell egyenlíteni, azért nyitattott meg a végeladás. Hogy becsülettel kötelezettségének elég tétessék, azon szoros meghagyással küldetett egy része raktárunknak ide, hogy lehetőleg az utolsó darabig az alant jegyzett **árak** majdnem minden ajánlott árért a t. közönségnek adassanak el.

A végeladás csak **4 napig tart**, azaz június 25-től 29-ig, miért is a t. venni szándékozókát gyors vételre fölhevítjük, mert ily alkalom olcsó és jó árukat vásárolni alig fog többé előfordulni.

Árjegyzék a raktáron levő árukról.

- Vásznak.**
- 1 1/2 tuczat valódi vászon zsebkendő 90. kr. — 1 frt 10 kr.-ig.
 - 1 1/2 " " hollandi " 1 frt 30 kr. 1 75. 2. 4.—6 frt.-ig.
 - 1 1/2 " francia batiszt " beszegve 2 frt 50 kr. 3.—6 frt.-ig.
 - 1 1/2 " színes " (Chinois) 1 frt 25 kr. 1 50 2.—2 50 kr.-ig.
 - 1 1/2 " fehér vászon zsebkendő férfiak részére nagy alak 2 frt 25 kr. 2 75 4 frt.-ig.
 - 1 1/2 " fehér theakendő 1 frt 1 50 kr. 2.—2 50 kr.-ig.
 - 1 1/2 " " asztalkendő 2 frt 50 kr. 2 75—5 frt.-ig.
 - 1 1/2 " Damast törülköző 2 frt 50 kr. 2 75—5 50 kr.-ig.
 - 1 drb asztalterítő 6 személyre á 90 kr. 1 frt—3 50 kr.-ig.
 - 1 " fehérvászon asztalterítő minden nagyságban 1 frt 85 kr. 2. 2 50—15 frt.-ig.

Vásznak.

- 1 drb. valódi kézzszövetű vászon 30 rőf 9 frt 10 12—15 frt.-ig.
- 1 " irlandi vászon 30 rőf 8 frt 75 kr. 9 50. 10—14 egész 16 frt.-ig.
- 1 " sziléziai " kézmű 12 frt 14. 16—20 -ig.
- 1 " kreas " 38 rőf 16 frt 18 20—26 frt.-ig.
- 1 " konstanzi " 50 rőf 15 frt 16—20 frt.-ig.
- 1 " Hohenelbi " legiobb fajta 50 rőf 22 frt 24—35 frt.-ig.
- 1 " rumburgi " kézzszövetű 50 rőf 28 frt 30—35—80 frt.-ig.
- 1 " legfinomabb irlandi vászon 50 rőf 30 frt 40—50 frt.-ig.
- 1 " ágyterítő vászon 2 1/4 rőf széles 1 tuczat ágyterítőre 35—50 frt.-ig.

Vevők, kik 50 forintért vásárolnak 1/2 tuczat fehér zsebkendőt és 1 fehér 6 személyre való asztalkendőt ingyen kapnak.

Vevők, kik 100 forintért vásárolnak 1 tuczat szép színes batiszt zsebkendőt és 1 tuczat fehér diszes asztalkendőt ingyen kapnak.

Áruhely: Főter a volt dr. Szabó-féle háznál.

Még csak pénteken és szombaton tart a végeladás.

Áruhely: Főter a volt dr. Szabó-féle háznál.

Áruhely: Főter a volt dr. Szabó-féle háznál.